

О. П. Манзій,
викладач кафедри економіки, Уманський національний університет садівництва
В. С. Негоденко,
асистент кафедри бухгалтерського обліку, Міжнародний університет бізнесу і права
Ю. В. Танасійчук,
аспірант кафедри маркетингу, Уманський національний університет садівництва
Я. О. Голобородько,
аспірант кафедри фінансів, Уманський національний університет садівництва

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ЄМНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

V. Nehodenko,
Assistant of the Department of Accounting, University of International Business and Law
A. Manziy,
Lecturer, Department of Economics, Uman National University of Horticulture
Y. Tanasiichuk,
Postgraduate student of marketing, Uman National University of Horticulture
I. Goloborodko,
Postgraduate Department of Finance, Uman National University of Horticulture

IMPLEMENTATION OF INVESTMENT PROJECTS THROUGH THE LENS INVESTMENT CAPACITY OF ENTERPRISE

У роботі досліджено сутність поняття "інвестиційна ємність суб'єкта господарювання" та на основі аналізу накопиченого теоретичного матеріалу розглянуті основні інтерпретації зазначеного поняття в економічній науці. Визначено, що до складу інвестиційної ємності входять наступні складові: інвестиційний потенціал, інвестиційний клімат, інвестиційна безпека та ринкова вартість бізнесу "іміджу". Запропоноване авторське визначення поняття "інвестиційна ємність". Визначено, що інвестиційна ємність підприємства як складова інвестиційного процесу є визначальною складовою реалізації інвестиційного проекту. Через призму дослідження інвестиційної ємності означено основні вирішальні умови реалізації інвестиційного проекту на рівні підприємства, якими є: аналіз спроможності інвестиційного потенціалу підприємства; створення підприємством привабливого інвестиційного клімату; забезпечення підприємства інвестиційною безпекою; нарощення ринкової вартості (іміджу) бізнесу.

This paper investigates the essence of the concept of "capacity investment entity" and based on an analysis of theoretical material accumulated the basic interpretation of this concept in economics. Determined that the capacity of the investment includes the following components: investment potential, investment climate, investment security and market value of the business' image. "The author definition of "investment capacity." Determined that the investment capacity of enterprise investytsiynoho as part of the process is a defining component of the implementation of the project. Through the prism of investment research capacity is defined basic critical conditions for the implementation of the project at the enterprise level, which are: analysis of the ability of the investment potential of the company, now creating an attractive investment climate, providing enterprise investment security, increase of market price (image) business.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, інвестиційна ємність, інвестиційний клімат, інвестиційна безпека, ринкова вартість, інвестиційний проект.

Key words: investment potential, investment capacity, investment climate, Investment Paper safety, market value, investment projects.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Останнім часом розвиток економіки України постійно стикається з труднощами, які як ніколи наголо-

шують про необхідність зосередження уваги на проблемах інвестиційного розвитку національної економіки, галузі, підприємницького сектору та окремого бізнесу.

В умовах обмеженості доступу до фінансових ресурсів та суттєвого загострення боротьби за ринки збуту активізація інвестиційної діяльності кожного суб'єкту

ієрархічного рівня дозволить прискорити темпи відновлення засобів виробництва, сприятиме мінімізації втрат, швидкому відновленню економічних показників та створенню високоефективної економіки. В той же час, активізація інвестиційного процесу залежить від прийняття відповідних рішень інвесторів, які ґрунтуються на інформації про інвестиційну ємність об'єктів інвестування, що і свідчить про необхідність перегляду процесу реалізації інвестиційних проектів підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питаннями інвестиційної проблематики займалися зарубіжні вчені: Г. Александер, Г. Бірман, Д. Бейлі, Л. Гітман, М. Джонк, Д. Норткотт, У. Шарп, С. Шмідт, М. Яхяєв та інші дослідники. Разом з цим вагомий внесок у теорію інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості підприємств зробили вітчизняні науковці: В.Г. Бодров, О.Д. Вовчак, С.М. Гриньова, І.Ю. Гришова, О.С. Губанова, Ю.О. Корчагін, В.О. Коюда, О.П. Коюда, Т.І. Лепейко, А.А. Пересада, С.С. Стоянова-Коваль, В.Г. Федоренко, Т.С. Шабатура та інші вчені-економісти. Проте, значна частина питань, пов'язаних з інвестиційним проектом суб'єкта, особливостями його реалізації потребує удосконалення та переосмислення з боку інвестиційної ємності підприємства.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Запорокою успішності розвитку інвестиційної діяльності є запровадження достатнього обсягу інвестиційних потоків, необхідних для реалізації стратегічних напрямів розвитку підприємства. Відповідно, основною задачею даної роботи є перегляд понятійно-категоріального апарату інвестиційного процесу та обґрунтування ролі інвестиційної ємності в реалізації інвестиційного проекту підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Розвиток інвестиційного процесу сьогодні характеризує напрям діяльності, спрямований на зміцнення вітчизняної економіки, поліпшення бізнес-іміджу та покращення рівня життя населення. Аналіз накопиченого теоретичного матеріалу [1—10] по зазначеному питанню показав, що основою розвитку інвестиційної діяльності є інвестиційний потенціал, як сукупність наявних ресурсів та потенційних інвестиційних можливостей суб'єкта, що характеризують його інвестиційну діяльність.

Проте, на нашу думку, наявність потужного інвестиційного потенціалу у вигляді інвестиційних потоків, формованих із власних та позикових джерел, не завжди гарантує суб'єкту одержання максимального результату діяльності, оскільки для цього потрібно докласти ще певних зусиль, що можливо, на наш погляд, за умови нарощення інвестиційної ємності підприємства.

На сьогоднішній день використання дефініції "інвестиційна ємність" можна побачити в різній семантиці та в поєднанні з поняттям "інвестиційний потенціал", проте в більшості випадків без системного дослідження

змісту та кількісної оцінки. В економічних науках значене поняття зустрічається в наступних інтерпретаціях:

— як ємність ринку у формі грошового еквіваленту, що виражає грошовий розмір, який здатні сприйняти в себе цінні папери, товари та послуги, що представлені на ринку;

— як ємність ринку у формі потенційного обсягу продажу конкретного виду товару за рік, або у формі сукупного обсягу платоспроможного попиту за конкретного рівня цін.

— як ємність ринку у формі потенційного обсягу продаж на ринку конкретного товару на протязі реального періоду, об'єм продаж якого залежить від попиту на нього, рівня цін, купівельної спроможності населення, загальної кон'юнктури ринку та ділової активності;

— як ємність ринку у формі необхідного обсягу інвестиційних потоків, конкретизованих з урахуванням розвитку ринкових тенденцій за векторами руху капіталовкладень в найбільш важливу продукцію.

Виходячи з цього, вважаємо, що інвестиційна ємність відображає можливості, здатність, потреби та доцільність впровадження в інвестиційний процес наявних та потенційних інвестиційних потоків з метою отримання в майбутньому економічного ефекту від реалізації інвестиційного проекту.

Не можна не відмітити, що інвестиційна ємність будь-якого суб'єкта ієрархічного рівня господарювання поділяється на потенційну та реальну, різниця яких полягає в його прагненні отримати достатній обсяг інвестиційних потоків, необхідних для реалізації інвестиційного проекту, та наявності реальної їх кількості. Тому реалізація інвестиційного проекту залежить від інвестиційної ємності суб'єкта, що представляє собою сукупність окремих частин, результат взаємодії яких і розкриває її економічну природу.

На наш погляд, інвестиційна ємність та інвестиційний потенціал є взаємообумовленими категоріями, оскільки поняття інвестиційної ємності свідчить про спроможність суб'єкта реалізовувати інвестиційні проекти, а поняття інвестиційного потенціалу відображає наявний обсяг інвестиційних потоків, необхідних для реалізації інвестиційного проекту, тому саме інвестиційний потенціал виступає першоосновою інвестиційної ємності країни, галузі та регіону.

Поряд з цим, успішність реалізації інвестиційного проекту залежить від існування привабливого інвестиційного клімату, існування якого сприятиме прийняттю позитивних рішень інвесторів, щодо вкладання коштів.

Інвестиційний клімат враховує специфічні умови діяльності та об'єктивні можливості конкретного підприємства, регіону або країни та умови діяльності інвестора, і створюється під натиском економічних, соціальних, політичних та інших чинників, що обумовлюють умови здійснення інвестиційного процесу та рівень інвестиційного ризику.

Погіршення інвестиційного клімату перешкоджає реалізації інвестиційного проекту в цілому, що потребує негайного впровадження заходів, спрямованих на поліпшення привабливості інвестиційного клімату вітчизняних підприємств як з боку уряду, так і з боку самого суб'єкта господарювання. Ефективна політика

уряду, стабілізація курсу національної валюти, позитивна динаміка макропоказників свідчить про позитивні тенденції в цьому питанні.

Разом з цим, нарощення ємності інвестиційного клімату країни, галузі, регіону залежить від об'єктивних умов діяльності та перспектив інвестиційного розвитку окремого підприємства, інвестиційний клімат якого представлений сукупністю кількісних та якісних ознак, які є основою для прийняття рішення про доцільність залучення інвестиційних потоків, необхідних для реалізації інвестиційного проекту.

Одночасно, здійснення інвестиційної діяльності об'єктивно пов'язане з ризиками, високий рівень яких притаманний інвестиційним проектам з тривалим терміном реалізації, оскільки існування сукупності факторів, що впливають на кінцеві інвестиційні результати, змінюються під дією часового фактору. Тому невід'ємним елементом нарощення інвестиційної ємності суб'єкта господарювання є забезпечення його інвестиційної безпеки.

У переважній більшості випадки інвестиційну безпеку трактують як такий стан захищеності інвестицій від деструктивної дії загроз внутрішнього і зовнішнього оточення, що упереджує їх втрати та зменшення реального обсягу інвестиційних потоків в умовах допустимого рівня ризику.

Оскільки реалізація інвестиційного проекту реально за умови інвестиційного захисту суб'єкта господарювання, то забезпечення інвестиційною безпекою можливе за умови дотримання наступних методологічних принципів:

- проведення ретроспективного фінансового аналізу результатів;

- реалізації других однотипних інвестиційних проектів для отримання досвіду щодо можливої ризикованості інвестування;

- урахування часового фактору при реалізації інвестиційного проекту шляхом зменшення обсягу очікуваних фінансових результатів на суму премії за ризик.

При чому важливою передумовою при прийнятті обґрунтованих інвестиційних рішень є аналіз факторів виникнення загроз інвестиційної безпеки та своєчасна діагностика їх рівня, де головним критерієм у виборі напрямку реалізації інвестиційних проектів вважається нарощення ринкової вартості бізнесу або зростання іміджу.

Уже сьогодні управління вартістю бізнесу (іміджем) стає інструментом управління майбутнім, а здатність суб'єкту різних ієрархічних рівнів господарювання відкривати й ефективно використовувати нові перспективи для руху по вектору нарощення ринкової вартості утворює принципово інший бік ключової компетентності. Уміння нарощувати вартість перевтілюється на основу конкурентної переваги, що неможливо придбати та дуже важко відтворити.

Економічна суть вартості бізнесу для гіпотетичного інвестора проявляється на момент прийняття рішень щодо залучення необхідного обсягу інвестиційних потоків в його реальному відношенні до результативності інвестиційного проекту. Разом з цим, інвестор бачить у ринковій вартості бізнесу теперішню вартість інвестиційних ресурсів, яким володіє підприємство, та не має

наміру їх втрачати більше, ніж цього потребує оцінка ринкового стану, тоді як продавець бачить у ринковій вартості підприємства еквівалентну оцінку втраченої користі від володіння підприємством, тому дане відношення є неоднозначним.

З позиції вартісного підходу суб'єкт господарювання розглядається як специфічний інвестиційний товар, що володіє корисністю, а значить вартістю для реального або гіпотетичного інвестора. Така оцінка суб'єкта господарювання обумовлена й тим, що останнім часом увага конкурентної боротьби переміщується з товарних ринків на ринки капіталу. Для інвестора корисність бізнесу окреслюється його спроможністю в довгостроковій перспективі задовольнити його вимоги в стабільних високих кінцевих результатах та забезпечити фінансову безпеку розвитку бізнесу [10].

Отже, нарощення ринкової вартості суб'єкта, що передбачає запровадження іміджевих заходів, є невід'ємною частиною реалізації інвестиційного проекту, головним призначенням яких є ознайомлення потенційних інвесторів з інвестиційним потенціалом суб'єкта.

Таким чином, інвестиційна ємність як економічна категорія представляє собою структурну сукупність елементів, які в результаті взаємодії визначають її зміст і представляють процес реалізації інвестиційного проекту шляхом нарощення потенційного потенціалу (можливостей), створення благоприємного інвестиційного клімату, забезпечення інвестиційної безпеки та максимізації ринкової вартості (іміджу) бізнесу.

Поглиблення глобалізаційних процесів по-своєму впливає на трактування категорії "інвестиційна ємність", наділяючи її сучасними рисами, що поширюються й на інтелектуальні інвестиційні об'єкти. При цьому будь-який інвестиційний проект представляє собою процес обґрунтування та реалізації рішень щодо оптимального вкладення капіталу. З теоретичної та практичної точок зору існує кілька моделей інвестиційного процесу, яким притаманні конкретні цілі та певні обставини, які здатні до трансформації в подальшому. Проте довершеною є та модель реалізації інвестиційного проекту, яка забезпечує ефективність національної економіки, сприяє вирішенню конкретних політичних та соціально-економічних державних проблем за певні строки шляхом прогнозованості економічних процесів країни.

У сфері інвестування в колі експертів існує низка підходів щодо формулювання поняття інвестиційного проекту, більшість з яких зводиться до прагнення суб'єктів інвестиційної діяльності через взаємозв'язки, що регулюють процес обміну інвестиційними об'єктами та інвестиціями, реалізувати власні економічні інтереси. Саме тому по суті інвестиційний проект представляє собою механізм, дія якого зорієнтована на обґрунтування доцільності залучення інвестиційних потоків для забезпечення успішності реалізації конкретних проектів.

Оскільки інвестиційний процес країни представляє собою процес поєднання інвестиційних циклів, то потрібно співвідносити їх з конкретними інвестиційними проектами, що реалізовується окремим підприємством або цілою групою підприємств.

Рис. 1. Реалізація інвестиційного проекту через призму інвестиційної ємності підприємства

В умовах ринкової економіки особливості реалізації інвестиційного проекту для підприємства набувають мінливого характеру, що виступають наслідком нестабільності мікро- та макросередовища. Тож через призму дослідження інвестиційної ємності означимо наступні вирішальні умови реалізації інвестиційного проекту на рівні підприємства (рис. 1):

- прийняття рішень щодо реалізації інвестиційного проекту;
- розробка та впровадження заходів щодо реалізації інвестиційного проекту;
- аналіз спроможності інвестиційного потенціалу підприємства реалізувати інвестиційний проект шляхом визначення обсягу інвестиційних потоків, необхідних для реалізації інвестиційного проекту та визначення можливостей інвестиційного потенціалу підприємства (аналіз наявних ресурсів підприємства, аналіз можливостей залучених інвестиційних потоків підприємства);
- створення привабливого інвестиційного клімату;
- забезпечення підприємства інвестиційною безпекою;
- нарощення ринкової вартості (іміджу) бізнесу;
- оцінка результатів інвестиційного проекту.

Таким чином, інвестиційна ємність як складова інвестиційного процесу є визначальною складовою інвестиційного проекту, яка під час здійснення інвестиційної діяльності повинна підлягати ретельному діагностуванню. Саме формулювання та оцінювання інвестиційної ємності підприємства дає можливість на основі побудови дієвої та ефективної стратегії його розвитку прийняти правильне рішення щодо реалізації інвестиційного проекту, що є неодмінною умовою для розвитку як економічного потенціалу окремого підприємства, так і всього національного господарства країни.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження встановлено, що інвестиційна ємність як економічна категорія представляє собою структурну сукупність елементів, які в результаті взаємодії визначають її зміст і представляють процес реалізації інвестиційного проекту шляхом нарощення потенціального потенціалу (можливостей), створення привабливого інвестиційного клімату, забезпечення інвестиційної безпеки та максимізації ринкової вартості (іміджу) бізнесу.

Література:

1. Бодров В.Г. Державне регулювання економіки та економічна політика: навч. посіб. / В.Г. Бодров, О.М. Сафронова, Н.І. Балдич. — К.: Академвидав, 2010. — 520 с.
2. Вовчак О.Д. Інвестування: навч. посіб. / О.Д. Вовчак. — Львів: Новий світ-2000, 2008. — 544 с.
3. Гришова І.Ю. Теоретичні засади фінансового забезпечення стратегічних рішень / І.Ю. Гришова // Економічні науки. Серія "Економіка та менеджмент": Збірник наукових праць, Луцький національний технічний університет. — Луцьк, 2010. — Випуск 7. Частина І. — С. 267—275.

4. Губанова Е.С. Инвестиционная деятельность в регионе. / Е.С. Губанова // Вологда: ВНКЦ ЦЭМИ РАН, 2002. — 137 с.

5. Інвестування: [підруч.] / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. — К.: Знання, 2008. — 452 с.

6. Корчагин Ю.А. Инвестиции: теория и практика: учебное пособие / Ю.А. Корчагин, И.П. Маличенко. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. — 453 с.

7. Пересада А.А. Проектне фінансування: [підруч.] / Пересада А.А., Майорова Т.В., Ляхова О.О. — К.: КНЕУ, 2005. — 736 с.

8. Стоянова-Коваль С.С. Инвестиційні потоки як фактор нарощення інноваційного потенціалу підприємств / С.С. Стоянова-Коваль, Т.С. Шабатура, В.О. Непочатенко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. — №3 (8), 2013. — С. 160—166.

9. Федоренко В.Г. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні / В.Г. Федоренко — К.: Науковий світ, 2003. — 724 с.

10. Гришова І.Ю. Розробка заходів управління ризиками фінансової безпеки підприємства. / І.Ю. Гришова, Т.С. Шабатура // Вісник Сумського національного аграрного університету: науково-методичний журнал. Серія: фінанси і кредит. — №2. — 2012. — С. 15—21.

References:

1. Bodrov, V.H. (2010), Derzhavne rehuliuвання ekonomiky ta ekonomichna polityka [State regulation of the economy and economic policy], Akademvydav, Kyiv, Ukraine.
2. Vovchak, O.D. (2008), Investuvannia [The investment], Novyj svit-2000, Lviv, Ukraine.
3. Hryshova, I.Yu. (2010), "Theoretical foundations of financial provision strategic decisions", Ekonomichni nauky. Seriya "Ekonomika ta menedzhment": Zbirnyk naukovykh prats', Luts'kyj natsional'nyj tekhnichnyj universytet, vol. 7, pp. 267—275.
4. Gubanova, E.S. (2002), Investicionnaja dejatel'nost' v regione [Investment activity in the region], VNKЦ CJeMI РАН, Vologda, Russia.
5. Hryn'ova, V.M. Koiuda, V.O. Lepejko, T.I. and Koiuda, O.P. (2008), Investuvannia [The investment], Znannia, Kyiv, Ukraine.
6. Korchagin, Ju.A. (2008), Investicii: teoriija i praktika [Investments: theory and practice], JuNITI-DANA, Moscow, Russia.
7. Peresada, A.A. (2005), Proektne finansuvannia [Project finance], KNEU, Kyiv, Ukraine.
8. Stoianova-Koval', S.S. (2013), "Investment flows as a factor in lengthening the innovation potential of enterprises", Ekonomika: realii chasu. Naukovyj zhurnal, vol. 3, no. 8, pp. 160—166.
9. Fedorenko V.H. (2003), Shliakhy pidvyschennia efektyvnosti investytisij v Ukraini [Ways to improve the efficiency of investment in Ukraine], Naukovyj svit, Kyiv, Ukraine.
10. Hryshova, I.Yu. (2012), "Developing measures of financial risk management enterprise security", Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu: naukovo-metodychnyj zhurnal. Seriya: finansy i kredyt, vol. 2, pp. 15—21.

Стаття надійшла до редакції 29.01.2014 р.